

UDC 378:37.035

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2023-18-246-273>

Professional Socialization of Future Economists by Means of Social Networks

Tetiana Shcherban

Doctor of Psychology (DSc), Professor,

Mukachevo State University

✉ 26, Uzhhorodska Str., Mukachevo, Ukraine, 89600

E-mail: T.Scherban@mail.msu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3702-8029>

Evhenii Antonyk

Postgraduate Student

Mukachevo State University

✉ 26, Uzhhorodska Str., Mukachevo, Ukraine, 89600

E-mail: pr@mail.msu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0474-4329>

Професійна соціалізація майбутніх економістів засобами соціальних мереж

Тетяна Дмитрівна Щербан

доктор психологічних наук, професор,

Мукачівський державний університет

✉ вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Україна, 89600

Євгеній Михайлович Антоник

аспірант,

Мукачівський державний університет

✉ вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Україна, 89600

Abstract

The modern world is going through a digital revolution, and social networks are an important part of this process. They become an important tool for communication, information exchange and joint learning. Studying the issue of professional socialization of future economists by means of social networks is relevant and important for adapting education to the needs of the modern world and training competitive specialists. **The purpose of the study** is to establish the extent of social networks contributing to socialization and cooperation between students, teachers and specialists in the field of economics. **Methods.** The analytical method and generalization are used in the article. **Results.** As a result of the research, it has been possible to consider and highlight the key aspects of this topic. It has been discovered how social networks influence the process of future economists' professional socialization, as well as the opportunities which they provide for communication and information exchange in this area. As a result of the study, it has been also found that social networks facilitate cooperation between students, teachers and in-service specialists in the field of economics. The methods and tools which are used in social networks for future economists' professional socialization are highlighted in the article. It has been also studied how the use of social networks affects the professional development of students of economic specialties. The advantages and disadvantages of using social networks in the professional socialization of future economists are analysed in the article. As part of the research, a survey of economics students has been also conducted regarding the benefits of using social networks and modern technologies in the process of professional adaptation. **Conclusions.** As a result of the survey, it was found that modern information technologies and social networks play an important role in the professional socialization of economics students. However, the degree of their use and benefit from them may vary depending on the individual views and needs of each individual student. The results of the research can be used to

improve teaching methods and create a favourable environment for professional socialization of students. The authors make a conclusion that social networks play a significant role in the professional socialization of future economists, but their use requires careful planning and attention to possible limitations and risks. The final line of the article is that future researchers should pay attention to studying how social networks are used in different sectors of the economy, including business, finance, marketing, analytics, and their differences.

Keywords: communication; future specialists; information exchange; students; technologies.

References

1. Aichner, T., Grünfelder, M., Maurer, O., & Jegeni, D. (2021). Twenty-five years of social media: a review of social media applications and definitions from 1994 to 2019. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 24(4), 215-222. DOI: doi: 10.1089/cyber.2020.0134.
2. Auxier, B., & Anderson, M. (2021). Social media use in 2021. Retrieved from https://www.pewresearch.org/internet/wp-content/uploads/sites/9/2021/04/PI_2021.04.07_Social-Media-Use_FINAL.pdf.
3. Bal, A.S., Grewal, D., Mills, A., & Ottley, G. (2015). Engaging students with social media. *Journal of Marketing Education*, 37(3), 190-203. DOI: doi: 10.1177/0273475315593380.
4. Bessarab, A., Mitchuk, O., Baranetska, A., Kodatska, N., Kvasnytsia, O., & Mykytiv, G. (2021). Social networks as a phenomenon of the information society. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*, 14, 17-24. DOI: doi:10.22094/JOIE.2020.677811.
5. Chen, W., Lakshmanan, L.V.S., & Castillo, C. (2022). *Information and influence propagation in social networks*. Cham: Springer Nature. DOI: doi: 10.1007/978-3-031-01850-3.

6. Chernenko, N. (2021). Formation of professionally important qualities as a basic component of training of future specialists in the economic industry. *Educological Discourse*, 32(1), 52-68. DOI: doi: 10.28925/2312-5829.2021.1.4.

7. Didion, E., Ambrosius, U., Perello-Marin, M.R., & Catalá Pérez, D. (2023). Virtual organizational socialization – A structured literature review and research agenda. In *4th International Conference Business Meets Technology* (pp. 177-191). Ansbach: Editorial Universitat Politècnica de València. DOI: doi: 10.4995/BMT2022.2022.15541.

8. Gebreiter, F. (2020). Making up ideal recruits: Graduate recruitment, professional socialization and subjectivity at Big Four accountancy firms. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 33(1), 233-255. DOI: doi: 10.1108/AAAJ-11-2017-3250.

9. Harper, M., Singe, S.M., & Ostrowski, J. 2022. Professional socialization: A retrospective view from graduation to full-time employment. *Athletic Training Education Journal*, 17(1), 75-85. DOI: doi: 10.4085/1947-380X-21-044.

10. Ibáñez-Cubillas, P., Díaz-Martín, C., & Pérez-Torregrosa, A.B. (2017). Social networks and childhood. New agents of socialization. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 237, 64-69. DOI: doi: 10.1016/j.sbspro.2017.02.026.

11. Kharchenko, I.I. (2020). Innovative means of forming a culture of professional communication of students of economic specialties of agricultural free economic zones. *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. Drahomanov*, 72, 242-247. DOI: doi: 10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.52.

12. Klipa, Yu., Ridei, N., Tytova, N., Pavlenko, D., & Tymoshenko, V. (2020). Management organization in the process of economists' professional training. *Educational Challenges*, 62, 87-104.

13. Loader, B.D., Vromen, A., Xenos, M.A., Steel, H., & Burgum, S. (2015). Campus politics, student societies and social

media. *The Sociological Review*, 63(4), 820-839. DOI: doi: 10.1111/1467-954X.12220.

14. Miller, M., & Deggs, D. (2012). The changing paradigm of graduate student professional socialization and mentoring in graduate adult education programs. *The Journal of Faculty Development*, 26(2), 24-28.

15. Salisu, W.J., Dehghan Nayeri, N., Yakubu, I., & Ebrahimpour, F. (2019). Challenges and facilitators of professional socialization: A systematic review. *Nursing Open*, 6(4), 1289-1298. DOI: doi: 10.1002/nop2.341.

16. Shahr, H.S.A., Yazdani, S., & Afshar, L. (2019). Professional socialization: An analytical definition. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*, 12, article number 17. DOI: doi: 10.18502/jmehm.v12i17.2016.

17. Sharma, K., & Gope, L. (2022). Importance of social media in education sector: A theoretical introspect. *International Journal of Pedagogy, Innovation & New Technologies*, 9(2), 128-133. DOI: doi: 10.5604/01.3001.0016.3222.

18. Shymko, I.M. 2022. The features of socialisation of higher education students in practical training. In *Conceptual-technological model of training of future specialists in the socio-pedagogical sphere* (pp. 91-131). Kryvyi Rih: Kryvyi Rih State Pedagogical University.

19. Solodovnik, P.S., & Turko, Yu. (2014). Sociocultural and ecological aspects in the process of education and education of students. In *Days of science: Collection of materials based on the results of the days of science* (pp. 167-170). Luhansk: LDKM Publishing House.

20. Van der Bank, C.M., & van der Bank, M. (2015). The impact of social media: Advantages or disadvantages. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 4(2).

21. Weidman, J.C., & DeAngelo, L. (2020). *Socialization in higher education and the early career: Theory, research and application*. Berlin: Springer Nature. DOI: doi: 10.1007/978-3-030-33350-8.

22. Yarbrough, J.W., & Ramos Salazar, L. (2023). Virtual onboarding and socialization, an exploration of employee discussions and experiences. *Corporate Communications: An International Journal*, 28(5), 707-723. DOI: doi: 10.1108/CCIJ-12-2022-0158.

23. Yefimov, D.V., & Fastova, A.S. (2021). Social networks are the school of the future. In *Modern education – accessibility, quality, recognition* (pp. 281-283). Kramatorsk: Donbass State Engineering Academy.

Вступ

Освітні підходи зазнають змін, сучасні студенти використовують соціальні мережі для самостійного навчання, співпраці та спільного розв'язання завдань. Ця трансформація вимагає уваги до професійної підготовки майбутніх економістів. Робочий ринок стає все більш конкурентним, і роботодавці шукають не лише технічні навички, але й здатність працювати в команді, спілкуватися та вирішувати завдання в мережевому середовищі. Соціальні мережі можуть допомогти розвинути ці ключові навички, адже вони впливають на психологію та соціалізацію людей. Вивчення того, як впливають соціальні мережі на формування професійної ідентичності та ціннісних орієнтацій майбутніх економістів, є важливим психологічним аспектом.

Проблематика роботи полягає у відсутності систематичних досліджень та методологічних підходів у цій області, що ускладнює оцінку ефективності використання соціальних мереж у професійній соціалізації майбутніх економістів. Науковиця N. Chernenko (2021) підкреслює важливість розвитку професійних якостей у студентів, які навчаються на економічних спеціальностях. Вчена вказує на необхідність спеціалізованої підготовки, розвитку аналітичного мислення, критичного мислення, навичок співпраці та комунікації, що включає необхідність

соціалізації студентів. Дослідниця вбачає ці аспекти як основу для успішної роботи майбутніх фахівців у сфері економіки. Варто детальніше вивчити аспекти соціалізації студентів-економістів в закладах вищої освіти.

Вчені Yu. Klipa *et al.* (2020) звертають увагу на важливість організації процесу навчання та підготовки економістів, яка впливає на їхню подальшу професійну кар'єру та адаптацію в сучасному економічному середовищі. Вчені відзначають, що правильно спланований та організований процес професійної підготовки допомагає студентам успішно інтегруватися у професійну спільноту та розвивати необхідні навички та знання для ефективної роботи в економічній галузі. Необхідно ретельніше вивчити особливості професійної соціалізації економістів у сучасному навчальному середовищі вищої школи.

Українська дослідниця I.M. Shymko (2022) зауважує важливий аспект процесу соціалізації студентів у вищому навчальному закладі. Вчена підкреслює, що практична підготовка грає важливу роль у формуванні соціальних навичок і здібностей майбутніх фахівців. Науковиця наголошує на тому, що важливо створити сприятливі умови для ефективної соціалізації студентів під час практики, оскільки це впливає на їх подальшу кар'єру й успішну адаптацію у професійному середовищі. Варто вивчити, які саме аспекти сприяють професійній соціалізації студентів, що вивчають економіку у вищих навчальних закладах.

Вчена I.I. Kharchenko (2020) стверджує, що нині є важливим впровадження інноваційних підходів у формуванні культури професійної комунікації й соціалізації серед студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Дослідниця зауважує, що комунікативна компетентність становить собою комплекс навичок та вмінь у комунікації та організації, які охоплюють навички успішної самопрезентації, здатність аргументовано висловлювати власну думку, та здатність правильно формулювати

запитання – це показники високого рівня комунікативної компетентності. Вчена наголошує на необхідності підготовки майбутніх фахівців до успішної комунікації й соціалізації в економічному секторі на основі інноваційних методів та інструментів для досягнення цієї мети. Потрібно дослідити та висвітлити необхідні методи й інструменти соціалізації студентів-економістів.

Дослідники А. Bessarab *et al.* (2021) вказують на значущість соціальних мереж як важливого явища інформаційного суспільства. Вчені стверджують, що соціальні мережі стали неодмінною частиною сучасного життя і впливають на різні сфери суспільства, включаючи комунікації, культуру, бізнес, політику та освіту. Науковці зауважують, що соціальні мережі надають можливість людям об'єднуватися, спілкуватися та обмінюватися інформацією у віртуальному середовищі. Окрім того, вчені зазначають, що соціальні мережі можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на суспільство. Важливо дослідити вплив соціальних мереж на інформаційне суспільство та вивчити, як це явище впливає на професійну соціалізацію майбутніх економістів у сучасному світі.

Метою даного дослідження є визначення ролі соціальних мереж у сприянні соціалізації та співпраці між студентами, викладачами й професіоналами в галузі економіки.

Матеріали та методи

Для дослідження професійної соціалізації майбутніх економістів, здійсненого з використанням соціальних мереж, було використано наступні методи: аналіз, синтез і узагальнення. Використання даних методів наукового дослідження дозволило не лише ретельно проаналізувати зібрані дані, але й систематизувати їх, здійснити узагальнення та досягти глибшого розуміння процесів, пов'язаних із професійною соціалізацією майбутніх фахівців в економіці.

В даному науковому дослідженні був використаний метод аналізу, який дозволив докладно дослідити та розглянути зібрані дані. Цей метод допоміг виявити ключові закономірності, тенденції та характеристики, що стосуються професійної соціалізації майбутніх економістів через використання соціальних мереж. Завдяки використанню методу аналізу вдалося детально розглянути вплив соціальних мереж на процес професійної соціалізації та визначити можливості, які вони надають для спілкування та обміну інформацією у галузі економіки. Цей метод дав можливість розкрити основні закономірності та деталі цього процесу, що є важливими для розуміння впливу соціальних мереж на професійну соціалізацію майбутніх економістів.

Застосування методу синтезу в даному науковому дослідженні дало змогу об'єднати окремі аспекти роботи та сформувати цілісне уявлення про те, як майбутні економісти проходять професійну соціалізацію через використання соціальних мереж. Цей метод сприяв розумінню взаємодії та взаємовпливу різних аспектів вивченого явища. В рамках дослідження, використовуючи метод синтезу, були розглянуті й описані інструменти та прийоми, які застосовуються в соціальних мережах для здійснення професійної соціалізації майбутніх економістів. Цей метод наукового дослідження також дозволив виявити, як використання соціальних мереж впливає на професійний розвиток студентів, які навчаються на економічних спеціальностях.

На основі методу узагальнення вдалося сформулювати комплексні висновки та підсумувати результати дослідження, спрямованого на вивчення впливу соціальних мереж на професійну соціалізацію майбутніх економістів. Цей метод виявився корисним для розуміння ключових аспектів цього процесу. У ході використання в дослідженні методу узагальнення було виявлено переваги використання соціальних мереж у професійній соціалізації майбутніх фахівців економічного напрямку. З іншого боку, метод

узагальнення дозволив висвітлити й недоліки використання соціальних мереж у процесі професійної соціалізації. Метод узагальнення дозволив створити повнішу картину впливу соціальних мереж на професійну соціалізацію майбутніх економістів та виокремити як позитивні, так і негативні аспекти цього явища.

У рамках дослідження у 2023 році було проведено опитування 100 студентів-майбутніх економістів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. Учасники відповідали на запитання, пов'язані з використанням сучасних цифрових технологій та соціальних мереж у процесі їх професійної соціалізації. Процедура опитування проводилась через онлайн-платформу, на основі 30 тестових запитань. Більшість учасників (78 осіб) були жінками, тоді як 22 особи були чоловіками. Віковий діапазон респондентів коливався від 18 до 23 років. Усі учасники погодилися на збір даних та використання їх у дослідженні, опитування було анонімним. Дослідження проводилися відповідно до правил Гельсінської декларації (1975).

Результати

Все більший вплив сучасних інформаційних технологій та соціальних мереж на різні сфери нашого життя створює неабиякі можливості й виклики для сучасного вищого навчання. Професійна підготовка, зокрема у галузі економіки, нині набуває нових рис і аспектів завдяки активному використанню соціальних мереж. Професійна соціалізація, як ключовий елемент формування фахової компетентності майбутніх економістів, починає переосмислюватися та відкриває широкий простір для вивчення впливу соціальних мереж на професійну підготовку студентів.

Професійна соціалізація – це процес, в ході якого особа набуває знання, навички, цінності та норми, що визначають її професійну ідентичність і дозволяють взаємодіяти в

конкретному професійному середовищі (Shahr *et al.*, 2019). Цей процес охоплює сприйняття й осмислення культури та цінностей професії, а також адаптацію до специфічних ролей і вимог, що стосуються даної професії. Професійна соціалізація є динамічним і багаторівневим процесом, який триває протягом усього професійного розвитку і може відбуватися через формальну освіту, навчання на робочому місці, менторство та інші форми навчання.

Сучасний світ зазнає швидких змін, і професійна соціалізація майбутніх економістів не є винятком. Соціальні мережі, такі як Facebook, LinkedIn, Twitter, Instagram та інші, відіграють важливу роль у цьому процесі та надають низку можливостей для спілкування та обміну інформацією у сфері економіки. Особливо важливим є їхнє використання в освітньому секторі, де вони сприяють активному залученню студентів до навчального процесу, обміну знаннями та ідеями, а також полегшують комунікацію між студентами та викладачами. Використання соціальних медіа сприяє підвищенню доступності освіти та покращенню якості навчання та викладання (Sharma & Gope, 2022).

Сьогодні соціальні мережі стали не просто платформами для спілкування, але й важливими джерелами новин, реклами, розваг та навіть впливовими інструментами для формування громадської думки. Вони змінили спосіб отримання та обміну інформації в бізнесі й взаємодії з іншими людьми (Auxier & Anderson, 2021; Chen *et al.*, 2022). Поняття “соціальні мережі” охоплює інтерактивні онлайн-платформи та вебсайти, спрямовані на спілкування, обмін інформацією та взаємодію між користувачами. У рамках соціальних мереж індивіди можуть створювати свої особисті профілі, додавати друзів або контакти, розміщувати текстові повідомлення, фотографії та відеоматеріали, обговорювати різноманітні теми й приєднуватися до спільнот. Крім того, користувачі можуть активно взаємодіяти між собою за допомогою коментарів та лайків (Aichner *et al.*, 2021). Соціальні мережі є важливим інструментом для створення

онлайн-спільнот, обміну новинами й інформацією, а також забезпечують засіб для віртуального спілкування, співпраці та соціалізації.

Соціальні мережі грають значущу роль у процесі професійної соціалізації майбутніх економістів. Вони надають унікальні можливості для спілкування, навчання та співпраці у галузі економіки, що сприяє розвитку їхніх знань та навичок. Важливо також підкреслити, що сучасна освіта має завдання формувати у студентів розуміння культурних і соціальних аспектів суспільства. Інтеграція соціокультурних аспектів у навчальні програми сприяє розумінню різноманітних культурних цінностей і традицій, а також допомагає студентам адаптуватися до сучасного суспільства (Solodovnik & Turko, 2014).

Сучасні соціальні мережі відкривають можливості для створення інтерактивних навчальних середовищ, де студенти можуть активно спілкуватися, обговорювати навчальний матеріал і разом вирішувати завдання. Використання соціальних мереж сприяє більш ефективній включеності студентів у навчальний процес, оскільки цей формат відповідає сучасному поколінню студентів. Також соціальні мережі можуть слугувати засобом активної комунікації між студентами та викладачами. Викладачі можуть надавати консультації, ділитися навчальними матеріалами та створювати спеціалізовані групи для обговорення навчальних питань (Yefimov & Fastova, 2021).

Використання соціальних медіа сприяє залученню студентів та покращення їхнього навчального досвіду. Спільноти та платформи соціальних медіа надають можливості для активного спілкування, співпраці та обміну інформацією, що сприяє залученню студентів до навчального процесу та комунікації з викладачами. За допомогою соціальних медіа викладачі можуть створювати інтерактивні навчальні матеріали, сприяючи більшому розумінню та зацікавленості студентів у предметі. Такий підхід сприяє покращенню якості навчання та залученню студентів до

активної навчальної діяльності (Bal *et al.*, 2015). Соціальні мережі забезпечують зручний доступ до спільних чатів, груп та особистих повідомлень, що дає можливість студентам, викладачам та професіоналам спілкуватися між собою незалежно від часу та місця. Студенти можуть використовувати соціальні мережі для пошуку можливих партнерів для спільних проектів та досліджень у галузі економіки, що стимулює колективну працю та обмін ідеями. Також наявність спільнот та груп на соціальних мережах спрощує об'єднання фахівців у галузі економіки, що надає студентам та викладачам можливість ставити питання, отримувати консультації та обмінюватися досвідом з визнаними експертами. Крім цього, соціальні мережі сприяють швидкому розповсюдженню та обговоренню наукових статей, досліджень та новин у галузі економіки, створюючи відкритий простір для обміну знаннями та думками. Збільшення мережовості учасників у галузі економіки на соціальних мережах сприяє розширенню професійних контактів та можливостей для співпраці. Багато соціальних мереж включають спеціалізовані групи та сторінки, де публікуються навчальні матеріали, відеоуроки та онлайн-курси з економіки, що допомагає студентам та викладачам отримувати додаткові знання та навички. Найважливіше, соціальні мережі можуть стимулювати студентів до більш активної участі у галузі економіки через обмін ідеями, участь в обговореннях та розвиток професійної спільноти. Соціальні мережі є необхідним інструментом для сприяння співпраці між студентами, викладачами та професіоналами у галузі економіки, що збагачує навчальний та професійний досвід учасників.

Соціальні мережі відкривають широкі можливості для активного спілкування серед молоді, сприяючи розвитку їхніх комунікативних навичок та вмінь виразно висловлювати свої думки та ідеї в студентській спільноті. Це важливий крок у процесі соціалізації молодих людей, які навчаються спілкуватися та взаємодіяти з оточенням. Крім

того, соціальні медіа є потужним інструментом для сприяння діалогу між студентами та адміністрацією університетів. Це сприяє розв'язанню актуальних питань, обміну інформацією та взаємному розумінню між сторонами. Такий відкритий діалог сприяє поліпшенню умов навчання та сприяє створенню сприятливого середовища для освіти та розвитку (Loader *et al.*, 2015). В соціальних мережах використовуються різноманітні методи та інструменти для професійної соціалізації майбутніх економістів (Таблиця 1).

Таблиця 1.

**Методи та інструменти професійної соціалізації
майбутніх економістів в соціальних мережах**

№	Методи та інструменти	Опис
1.	Створення та участь у спеціалізованих групах та спільнотах	Мережі, такі як LinkedIn або Facebook, дозволяють користувачам об'єднуватися в групи за специфічними інтересами чи галузями. У цих групах обговорюються актуальні теми, обмінюються досвідом та надаються можливості для співпраці.
2.	Підписка на професійні сторінки та акаунти	Студенти можуть підписатися на акаунти викладачів, експертів та компаній у галузі економіки. Це дозволяє отримувати оновлення, аналітику та корисні поради щодо кар'єрного розвитку.
3.	Участь у вебінарах та онлайн-курсах	Багато соціальних мереж пропонують можливість проведення вебінарів та навчальних курсів. Це дозволяє майбутнім економістам отримувати нові знання та навички безпосередньо в соціальній мережі.
4	Створення та ведення особистих блогів	Студенти можуть створити власні блоги, де ділитимуться своїми роздумами, аналізами та дослідженнями в галузі економіки. Це сприяє власному професійному розвитку та встановленню контактів з іншими експертами.
5.	Взаємодія професійними платформами	Деякі спеціалізовані платформи, такі як ResearchGate для науковців, надають можливості для обміну дослідженнями та співпраці над науковими проектами.
6.	Використання рекомендацій та відгуків	Соціальні мережі надають можливість залишати та переглядати рекомендації та відгуки професійних навичок та досягнень.
7.	Активна участь у дискусіях та обговореннях	Соціальні мережі створюють відкрите середовище для обговорення галузевих питань, аналізу тенденцій та вираження власних точок зору.
8.	Розміщення портфоліо та професійних досягнень	Соціальні мережі надають можливість створювати цифрові портфоліо, де можна демонструвати свої досягнення, проекти та навички.

Джерело: розроблено авторами

Використання цих методів та інструментів може сприяти покращенню професійної соціалізації майбутніх економістів та сприяти їхньому успіху в галузі економіки. Слід звернути особливу увагу на плюси та мінуси процесу соціалізації молодих осіб у соціальних мережах. Спрощений доступ до Інтернет-спільнот, можливість обміну досвідом та наявність актуальної інформації роблять соціальні мережі потужним інструментом для сприяння процесу соціалізації. Однак, у світі соціальних мереж також існують і певні негативні аспекти (Van der Bank and van der Bank, 2015). Окрім цього, важливо враховувати, що соціальні мережі можуть впливати на формування особистої ідентичності користувачів, зокрема в професійному аспекті. Вплив конкретних груп або індивідів у віртуальному просторі може впливати на сприйняття користувачів і робити їх більш об'єктивними або, навпаки, однобічно налаштованими. В такому випадку, варто вивчити й недоліки використання соціальних мереж у професійній соціалізації майбутніх економістів:

1. Загрози приватності: використання соціальних мереж може вивести особисту інформацію на загальний огляд, що може бути проблематичним у випадку конфіденційних даних.

2. Відволікання: соціальні мережі можуть відривати від основного навчального процесу, спонукати до витрати багато часу на незначні речі.

3. Надмірність інформації: у соціальних мережах може бути занадто багато інформації, іноді надлишок даних може стати невпорядкованим та важкозасвоюваним.

4. Ризик поширення неправдивої інформації: у соціальних мережах існує ризик зустрічі неправдивої інформації або фейкових новин, що може вплинути на професійний розвиток.

5. Залежність від мережі: занадто велика залежність від соціальних мереж може вплинути на психологічний стан користувача та викликати відчуття соціальної ізоляції.

Використання соціальних мереж у професійній соціалізації майбутніх економістів має як позитивні, так і негативні аспекти, і важливо збалансувати їх для досягнення максимальної користі та уникнення можливих пасток. У дослідженні було опитано студентів-майбутніх економістів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, в результаті чого було вивчено вплив сучасних інформаційних технологій та соцмереж на їх професійну соціалізацію (Таблиця 2).

Таблиця 2

**Першочергові результати опитування студентів
економічного спрямування**

№	Питання	Так	Ні
1.	Сучасні інформаційні технології сприяють моїй професійній соціалізації.	65	35
2.	Використання соцмереж є корисним для моєї професійної соціалізації.	52	48
3.	Я використовую соцмережі для пошуку професійних контактів та можливостей.	45	55
4.	Завдяки інформаційним технологіям я краще орієнтуюся в своєму професійному напрямку.	60	40
5.	Сучасні технології та соцмережі допомагають мені в підвищенні своєї професійної кваліфікації.	48	52

Джерело: складено авторами

В результаті опитування можна стверджувати, що сучасні інформаційні технології мають значущий вплив на професійну соціалізацію студентів-економістів. За результатами опитування 65% респондентів відповіли “Так”, свідчачи про те, що вони вважають ці технології корисними для своєї професійної адаптації. Використання соцмереж також є значущим чинником в професійній соціалізації студентів. Однак, в цьому опитуванні більша частина респондентів були поділені з 52% “Так” та 48% “Ні”. Це свідчить про те, що деякі студенти вважають соцмережі корисними, а інші – менш корисними для своєї професійної соціалізації. Близько половини респондентів (45%)

використовують соцмережі для пошуку професійних контактів та можливостей. Це свідчить про важливість соцмереж як засобу для розвитку професійної мережі та знаходження професійних можливостей. За результатами опитування більшість студентів (60%) вважають, що завдяки інформаційним технологіям вони краще орієнтуються в своєму професійному напрямку. Це вказує на важливість цих технологій у процесі навчання та кар'єрного розвитку. Щодо впливу сучасних технологій та соцмереж на підвищення професійної кваліфікації, відповіді розподілені майже порівну: 48% відповіли “Так”, а 52% – “Ні”. Це свідчить про те, що деякі студенти відчують користь використання цих засобів для навчання, а інші менше покладаються на них у цьому контексті.

Оптимальне використання соціальних мереж у процесі професійної соціалізації майбутніх економістів передбачає дотримання деяких рекомендацій. Зокрема, для ефективної професійної соціалізації майбутніх економістів, важливо мати актуальний та професійний профіль на соціальних мережах, де вказані освіта, навички та інтереси. Важливо також долучатися до груп та спільнот, які стосуються економічних тематик. Таким чином, молоді спеціалісти можуть спілкуватися зі своїми колегами та викладачами, обмінюватися досвідом та отримувати актуальну інформацію. На соціальних мережах важливо бути активними учасниками, коментувати публікації, ставити лайки, ділитися своїми думками та ідеями. Однак, важливо й дотримуватися професійної етики в спілкуванні на соціальних мережах, зокрема уникати агресивних висловлювань та конфліктів. Соціальні мережі завжди наповнені актуальною інформацією, тому майбутні економісти можуть вільно використовувати їх для вивчення нових тенденцій, публікацій та досліджень у галузі економіки. В соціальних мережах можна легко розширювати професійні контакти й використовувати можливості для

навчання та саморозвитку, зокрема, багато платформ пропонують безплатні курси та відкриті лекції. Заразом із користю, варто зважати й на небезпеки, тому студентами слід завжди бути обережними з особистою інформацією на соціальних мережах. Майбутнім спеціалістам варто бути критичними до інформації, яку вони знаходять у соціальних мережах, перевіряти факти. За дотриманням цих рекомендацій соціальні мережі можуть стати потужним інструментом для професійної соціалізації майбутніх економістів, сприяючи їхньому успішному розвитку у цій галузі.

Обговорення

Професійна соціалізація майбутніх економістів з використанням соціальних мереж є актуальною проблемою в сучасному навчальному середовищі. Дослідження цього процесу є важливим, оскільки воно дозволяє краще зрозуміти вплив цифрового оточення на формування професійних навичок та ідентичності майбутніх фахівців у галузі економіки. У цьому контексті важливо провести порівняльний аналіз результатів даного дослідження з поглядами вчених, які вже досліджували особливості професійної соціалізації в економічній сфері. Це дозволить виявити спільні тенденції та особливості цього процесу, а також визначити можливі різниці у підходах до використання соціальних мереж для навчання та підготовки майбутніх економістів. В результаті такого порівняння можна буде сформулювати повнішу та об'єктивну картину впливу соціальних мереж на процес професійної соціалізації майбутніх економістів.

Дослідники *E. Didion et al.* (2023) вказують на те, що класична концепція організаційної соціалізації передбачає фізичну присутність на робочому місці й традиційні робочі стосунки. Однак, за словами вчених, пандемія COVID-19 значно змінила умови праці, підвищивши значення дистанційної роботи. Тому науковці звертають увагу на те,

що відсутність фізичного контакту впливає на процес організаційної соціалізації. Порівнюючи із результатами цього дослідження, варто зауважити, що професійна соціалізація активно розвивається за допомогою соціальних мереж, таких як Facebook, LinkedIn, Twitter, Instagram та інших, які сприяють налагодженню комунікацій та зв'язків у середині віртуального економічного ком'юніті.

Вчені J. W. Yarbrough & L. Ramos Salazar (2023) у власному дослідженні зауважують, що під час пандемії COVID-19 виникали труднощі для роботодавців у розробці ефективного процесу віртуальної адаптації та соціалізації нових працівників. Вчені зазначають, що різні аспекти віртуальної адаптації впливають на загальний процес соціалізації фахівців, включаючи способи взаємодії нових співробітників з організацією та процеси навчання та адаптації до нового робочого середовища. Порівнюючи із результатами даного дослідження, варто відзначити, що в даному контексті соціалізація молодих фахівців у віртуальному середовищі успішно здійснюється за допомогою соціальних мереж.

Дослідник F. Gebreiter (2020) у власному дослідженні, вказує на важливість професійної соціалізації у контексті аудиторських фірм, де випускники вищих навчальних закладів проходять спеціалізовану підготовку та набирають необхідні навички та знання. Вчений стверджує, що цей процес не лише формує професійних фахівців, але й впливає на їхню особистість і суб'єктивний сприйнятий себе в новому професійному середовищі. F. Gebreiter акцентує увагу на ключових аспектах професійної соціалізації молодих економістів, включаючи цінності фірми, навчання та менторство, а також вплив соціального середовища на формування їхньої професійної ідентичності, що дає можливість краще розуміти процеси, які відбуваються у сучасних аудиторських фірмах та впливають на розвиток їхнього персоналу. Порівнюючи із результатом даної наукової

роботи, варто зауважити, що важливим є те, аби вищі навчальні заклади відповідали за формування навичок професійної соціалізації у своїх студентів, оскільки це визначає їхню готовність до професійної діяльності, оскільки співпраця між освітніми інституціями та вимогами ринку праці грає важливу роль у цьому процесі.

Вчені J. C. Weidman & L. DeAngelo (2020) підкреслюють важливість вивчення соціалізації в контексті вищої освіти та розвитку професійних навичок студентів. Дослідники зауважують різні аспекти процесу професійної соціалізації студентів, такі як психологічна адаптація, взаємодія з викладачами та одногрупниками, формування професійних цінностей та навичок. Дослідники стверджують, що ефективна професійна соціалізація вимагає взаємодії між студентами та викладачами як одного з ключових засобів досягнення успішної професійної соціалізації. Ця взаємодія, за словами вчених, охоплює навчання, менторство та підтримку, які сприяють розвитку необхідних компетенцій та побудові позитивного професійного ідентитету серед студентів. Порівнюючи із результатами даної роботи, варто погодитись, що співпраця із педагогами дійсно є важливим чинником професійної соціалізації, а за допомогою комунікації в соціальних мережах, даний процес налагоджується швидко та є якісним інструментом соціалізації майбутніх економістів.

Дослідники M. Miller and D. Deggs (2012) акцентують увагу на ролі соціальних мереж у процесі соціалізації сучасних студентів. Дослідники вказують, що соціальні мережі стають важливим інструментом для студентів, оскільки вони надають можливість зв'язку і співпраці, обміну інформацією та досвідом, а також можуть бути платформою для наставництва та менторства. За допомогою соціальних мереж, на думку вчених, студенти можуть швидко знаходити рівнозначних однодумців, отримувати підтримку та консультації від більш досвідчених колег. Вчені

відзначають, що цей підхід до професійної соціалізації може сприяти більш ефективному навчанню та підготовці, а також покращити якість наставництва та менторства в цьому контексті. Варто погодитись із позицією дослідників, однак, варто й враховувати негативні впливи від соціалізації в професійної соціальних мережах, а саме загрози приватності, відволікання, надмірна кількість інформації, а тому ризик поширення неправдивої інформації й залежність від мережі.

Вчені М. Harper *et al.* (2022) стверджують, що професійна соціалізація є важливим етапом у кар'єрному розвитку молодих фахівців. За словами вчених, випускники проходять через процес адаптації до робочого середовища, де вони повинні засвоїти професійні навички, встановити контакти з колегами, розуміти організаційну культуру та внутрішні процеси, тому цей процес може бути важливим для досягнення успіху на роботі та побудови стабільної кар'єри. Вчені також вказують на важливість підтримки та наставництва під час професійної соціалізації, що може сприяти швидшому та ефективнішому впровадженню випускників у професійне середовище. Варто погодитись, порівнюючи із результатами цієї роботи, що розуміння процесу професійної соціалізації дозволяє краще підготуватися до викликів, з якими стикаються молоді фахівці при вступі в професійне життя.

Дослідники питання соціалізації в соціальних мережах Р. Ibáñez-Cubillas *et al.* (2017) зауважують, що в сучасному світі індивіди вступають у контакт із соціальними мережами в дуже ранньому віці, і тому вони стають важливим агентом в їхньому соціалізаційному процесі. За словами вчених, соціальні мережі впливають на формування цінностей, норм, ідентичності та стосунків людей у сучасному суспільстві. Науковці також вказують на можливості та ризики, пов'язані з використанням соціальних мереж в цілях соціалізації, з одного боку, це може бути корисним інструментом для розвитку комунікативних навичок та створення нових

зв'язків, а з іншого боку, це може призвести до проблем, таких як кібербулінг або залежність від інтернету. Порівнюючи із результатами даної наукової роботи, варто погодитись із позицією дослідників, оскільки дійсно важливо враховувати позитивні й негативні аспекти соціалізації, зокрема й професійної, в соціальних мережах.

Вчені W. J. Salisu *et al.* (2019) звертають увагу на проблеми та фактори, які впливають на процес професійної соціалізації. Вчені стверджують, що ключовими аспектами та труднощами, з якими можуть стикатися особи під час вступу в нову професійну спільноту, є зміна професійної ідентичності, освоєння професійних норм та цінностей, а також адаптація до нових професійних вимог та відповідальностей. Вчені переконані, що розуміння цих проблем і факторів дозволяє розробляти ефективні стратегії та програми для полегшення процесу професійної соціалізації у різних галузях та професіях. Порівнюючи із результатами цієї роботи, варто зауважити, що дійсно, професійна соціалізація стикається зі значними проблемами, однак, за допомогою соціальних мереж сучасні компанії полегшують даний етап для своїх молодих працівників.

Вивчення питання професійної соціалізації майбутніх економістів засобами соціальних мереж є важливим етапом у розвитку сучасної системи вищої освіти та підготовки кваліфікованих кадрів для економічної сфери. Результати дослідження, порівняні з попередніми науковими висновками вчених різного походження, показують, що традиційні підходи до професійної соціалізації в поєднанні із цифровими технологіями та використанням популярних соціальних мереж дозволяють розширити можливості та розвинути необхідні комунікативні навички у майбутніх економістів.

Висновки

Сучасний світ цифрової взаємодії, що зростає, вимагає використання соціальних мереж для підготовки майбутніх

економістів. Вони стають важливим інструментом для обміну інформацією, спілкування та навчання. Соціальні мережі сприяють співпраці між студентами, викладачами та професіоналами в галузі економіки. Вони створюють можливості для обміну досвідом, знаннями та ідеями, що сприяє більш ефективній професійній соціалізації. Використання соціальних мереж підвищує доступність освіти, зокрема для дистанційного навчання та онлайн-курсів. Студенти можуть навчатися та спілкуватися з викладачами та однолітками з будь-якого місця, що робить освіту більш доступною та гнучкою. Важливо розуміти, що є недоліки використання соціальних мереж у процесі професійної соціалізації, такі як можливість неправдивої інформації, втрата приватності та можливий вплив на формування ідентичності. Студенти та професіонали повинні бути обережними та критично оцінювати інформацію.

В результаті дослідження виявлено методи та інструменти, що використовуються в соціальних мережах для професійної соціалізації, відкривають нові можливості для університетських програм та навчальних закладів у сприянні розвитку студентських навичок і знань у галузі економіки. В дослідженні висвітлено, що соціальні медіа можуть стати потужним інструментом для поліпшення якості навчання та викладання, а також сприяти активному залученню студентів до навчального процесу. Важливість комунікації між студентами, викладачами та професіоналами в галузі економіки наголошує на важливості впровадження інноваційних підходів у навчальні програми та використання сучасних засобів комунікації.

В науково-дослідній роботі проаналізовано переваги та недоліки використання соціальних мереж у професійній соціалізації майбутніх економістів. Зокрема, переваги було вивчено на основі зручності та доступності, можливості спілкування, накопичення знань, можливості підвищення професійної кваліфікації, мережовості соціальних мереж та

недоліки, а саме загрози приватності, відволікання, надмірна кількість інформації та імовірність залежності від мережі.

У дослідженні також було проведено опитування студентів щодо користі використання соціальних мереж та сучасних технологій у професійній соціалізації. Загальні результати опитування свідчать про те, що сучасні інформаційні технології та соцмережі мають значущий вплив на професійну соціалізацію студентів-економістів, але їх використання та користь може варіюватися в залежності від індивідуальних поглядів та потреб кожного студента. Сьогодні соціальні мережі відіграють значущу роль у професійній соціалізації майбутніх економістів, проте їх використання вимагає ретельного планування та уважності до можливих обмежень та ризиків. Майбутнім дослідникам варто звернути увагу на вивчення того, як соціальні мережі використовуються в різних галузях економіки, зокрема в бізнесі, фінансах, маркетингу, аналітиці та їхні відмінності.

Література

1. Aichner, T., Grünfelder, M., Maurer, O., & Jegeni, D. (2021). Twenty-five years of social media: a review of social media applications and definitions from 1994 to 2019. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 24(4), 215-222. DOI: doi: 10.1089/cyber.2020.0134.
2. Auxier, B., & Anderson, M. (2021). Social media use in 2021. Retrieved from https://www.pewresearch.org/internet/wp-content/uploads/sites/9/2021/04/PI_2021.04.07_Social-Media-Use_FINAL.pdf.
3. Bal, A.S., Grewal, D., Mills, A., & Ottley, G. (2015). Engaging students with social media. *Journal of Marketing Education*, 37(3), 190-203. DOI: doi: 10.1177/0273475315593380.
4. Bessarab, A., Mitchuk, O., Baranetska, A., Kodatska, N., Kvasnytsia, O., & Mykytiv, G. (2021). Social networks as a phenomenon of the information society. *Journal of Optimization*

in *Industrial Engineering*, 14, 17-24. DOI: doi:10.22094/JOIE.2020.677811.

5. Chen, W., Lakshmanan, L.V.S., & Castillo, C. (2022). *Information and influence propagation in social networks*. Cham: Springer Nature. DOI: doi: 10.1007/978-3-031-01850-3.

6. Chernenko, N. (2021). Formation of professionally important qualities as a basic component of training of future specialists in the economic industry. *Educological Discourse*, 32(1), 52-68. DOI: doi: 10.28925/2312-5829.2021.1.4.

7. Didion, E., Ambrosius, U., Perello-Marin, M.R., & Catalá Pérez, D. (2023). Virtual organizational socialization – A structured literature review and research agenda. In *4th International Conference Business Meets Technology* (pp. 177-191). Ansbach: Editorial Universitat Politècnica de València. DOI: doi: 10.4995/BMT2022.2022.15541.

8. Gebreiter, F. (2020). Making up ideal recruits: Graduate recruitment, professional socialization and subjectivity at Big Four accountancy firms. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 33(1), 233-255. DOI: doi: 10.1108/AAAJ-11-2017-3250.

9. Harper, M., Singe, S.M., & Ostrowski, J. 2022. Professional socialization: A retrospective view from graduation to full-time employment. *Athletic Training Education Journal*, 17(1), 75-85. DOI: doi: 10.4085/1947-380X-21-044.

10. Ibáñez-Cubillas, P., Díaz-Martín, C., & Pérez-Torregrosa, A.B. (2017). Social networks and childhood. New agents of socialization. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 237, 64-69. DOI: doi: 10.1016/j.sbspro.2017.02.026.

11. Kharchenko, I.I. (2020). Innovative means of forming a culture of professional communication of students of economic specialties of agricultural free economic zones. *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. Drahomanov*, 72, 242-247. DOI: doi: 10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.52.

12. Klipa, Yu., Ridei, N., Tytova, N., Pavlenko, D., & Tymoshenko, V. (2020). Management organization in the process of economists' professional training. *Educational Challenges*, 62, 87-104.
13. Loader, B.D., Vromen, A., Xenos, M.A., Steel, H., & Burgum, S. (2015). Campus politics, student societies and social media. *The Sociological Review*, 63(4), 820-839. DOI: doi: 10.1111/1467-954X.12220.
14. Miller, M., & Deggs, D. (2012). The changing paradigm of graduate student professional socialization and mentoring in graduate adult education programs. *The Journal of Faculty Development*, 26(2), 24-28.
15. Salisu, W.J., Dehghan Nayeri, N., Yakubu, I., & Ebrahimpour, F. (2019). Challenges and facilitators of professional socialization: A systematic review. *Nursing Open*, 6(4), 1289-1298. DOI: doi: 10.1002/nop2.341.
16. Shahr, H.S.A., Yazdani, S., & Afshar, L. (2019). Professional socialization: An analytical definition. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*, 12, article number 17. DOI: doi: 10.18502/jmehm.v12i17.2016.
17. Sharma, K., & Gope, L. (2022). Importance of social media in education sector: A theoretical introspect. *International Journal of Pedagogy, Innovation & New Technologies*, 9(2), 128-133. DOI: doi: 10.5604/01.3001.0016.3222.
18. Shymko, I.M. 2022. The features of socialisation of higher education students in practical training. In *Conceptual-technological model of training of future specialists in the socio-pedagogical sphere* (pp. 91-131). Kryvyi Rih: Kryvyi Rih State Pedagogical University.
19. Solodovnik, P.S., & Turko, Yu. (2014). Sociocultural and ecological aspects in the process of education and education of students. In *Days of science: Collection of materials based on the results of the days of science* (pp. 167-170). Luhansk: LDKM Publishing House.

20. Van der Bank, C.M., & Van der Bank, M. (2015). The impact of social media: Advantages or disadvantages. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 4(2).

21. Weidman, J.C., & DeAngelo, L. (2020). *Socialization in higher education and the early career: Theory, research and application*. Berlin: Springer Nature. DOI: doi: 10.1007/978-3-030-33350-8.

22. Yarbrough, J.W., & Ramos Salazar, L. (2023). Virtual onboarding and socialization, an exploration of employee discussions and experiences. *Corporate Communications: An International Journal*, 28(5), 707-723. DOI: doi: 10.1108/CCIJ-12-2022-0158.

23. Yefimov, D.V., & Fastova, A.S. (2021). Social networks are the school of the future. In *Modern education – accessibility, quality, recognition* (pp. 281-283). Kramatorsk: Donbass State Engineering Academy.

Щербан Т.Д., Антоник Є.М.

Професійна соціалізація майбутніх економістів засобами соціальних мереж

Анотація

Сучасний світ переживає цифрову революцію, і соціальні мережі є важливою складовою цього процесу. Вони стають важливим інструментом комунікації, обміну інформацією та спільного навчання. Вивчення питання професійної соціалізації майбутніх економістів засобами соціальних мереж є актуальним і важливим для адаптації освіти до потреб сучасного світу і підготовки конкурентоздатних фахівців. **Метою дослідження** виступає встановлення, наскільки соціальні мережі сприяють соціалізації й співпраці між студентами, викладачами та фахівцями в галузі економіки. **Методи.** В статті використано аналітичний метод та узагальнення. **Результати.** У результаті дослідження

вдалося розглянути та висвітлити ключові аспекти даної теми. В результаті наукової роботи було виявлено, як соціальні мережі впливають на процес професійної соціалізації майбутніх економістів та які можливості вони надають для спілкування та обміну інформацією у цій сфері. В результаті дослідження виявлено, що соціальні мережі сприяють співпраці між студентами, викладачами та професіоналами в галузі економіки. Висвітлено методи та інструменти, що використовуються в соціальних мережах для професійної соціалізації майбутніх економістів. Вивчено, як використання соціальних мереж впливає на професійний розвиток студентів економічних спеціальностей. Було проаналізовано переваги та недоліки використання соціальних мереж у професійній соціалізації майбутніх економістів. В рамках дослідження також проводилося опитування студентів-економістів, щодо переваг використання соціальних мереж та сучасних технологій у процесі професійної адаптації.

Висновки. В результаті опитування виявлено, що сучасні інформаційні технології та соціальні мережі відіграють важливу роль у професійній соціалізації студентів-економістів. Однак, ступінь їхнього використання та користь від них може відрізнятися в залежності від індивідуальних поглядів та потреб кожного окремого студента. Результати дослідження можуть бути використані для покращення методів навчання та створення сприятливого середовища для професійної соціалізації студентів. Автори дійшли висновку, що соціальні мережі відіграють значущу роль у професійній соціалізації майбутніх економістів, проте їх використання вимагає ретельного планування та уважності до можливих обмежень та ризиків. Майбутнім дослідникам варто звернути увагу на вивчення того, як соціальні мережі використовуються в різних галузях економіки, зокрема в бізнесі, фінансах, маркетингу, аналітиці та їхні відмінності.

Ключові слова: комунікація; майбутні спеціалісти; обмін інформацією; студенти; технології.